Plan van aanpak Volkstuinen

Introductie

Loodsanering

Uitleg/nut saneren lood & gevaren blootstelling

Neem hierin andere stoffen die gemeten worden voor communicatie naar buiten toe mee.

Gebruik landelijk geaccepteerde waardes en hou scherp het verband tussen gevaar blootstelling en interventie waardes van betreffende stoffen uit elkaar.

Volkstuinen Amsterdam

Binnen de gemeentegrenzen van Amsterdam bevinden zich 41 volkstuincomplexen die gezamenlijk ongeveer 6000 volkstuinen huisvesten. Het overgrote deel van deze complexen, namelijk 23 stuks, heeft een verblijf recreatieve bestemming zoals te zien in figuur 1, wat inhoudt dat er huisjes op de tuinen staan waarin van april tot oktober overnacht mag worden. Zeven complexen zijn daarentegen bestemd als nutstuinpark, waarbij functie moestuin centraler staat. Vier van deze parken hebben zowel verblijfstuinen als nutstuinen. Tot slot zijn er drie complexen waarop de tuinen huisjes hebben die uitsluitend overdag gebruikt mogen worden, en deze tuinen dienen voor dagrecreatie.

De organisatie van de volkstuinparken is voornamelijk in handen van vrijwilligers. Zowel het bestuur als het onderhoud en beheer van de parken worden door de volkstuinders zelf op vrijwillige basis uitgevoerd. Van de 41 parken zijn er nu 25 aangesloten bij de Amsterdamse Bond van Volkstuinders (BvV), wat betekent dat de volkstuinders op deze complexen tevens lid zijn van het Algemeen Verbond van Volkstuindersverenigingen in Nederland (de AVVN).

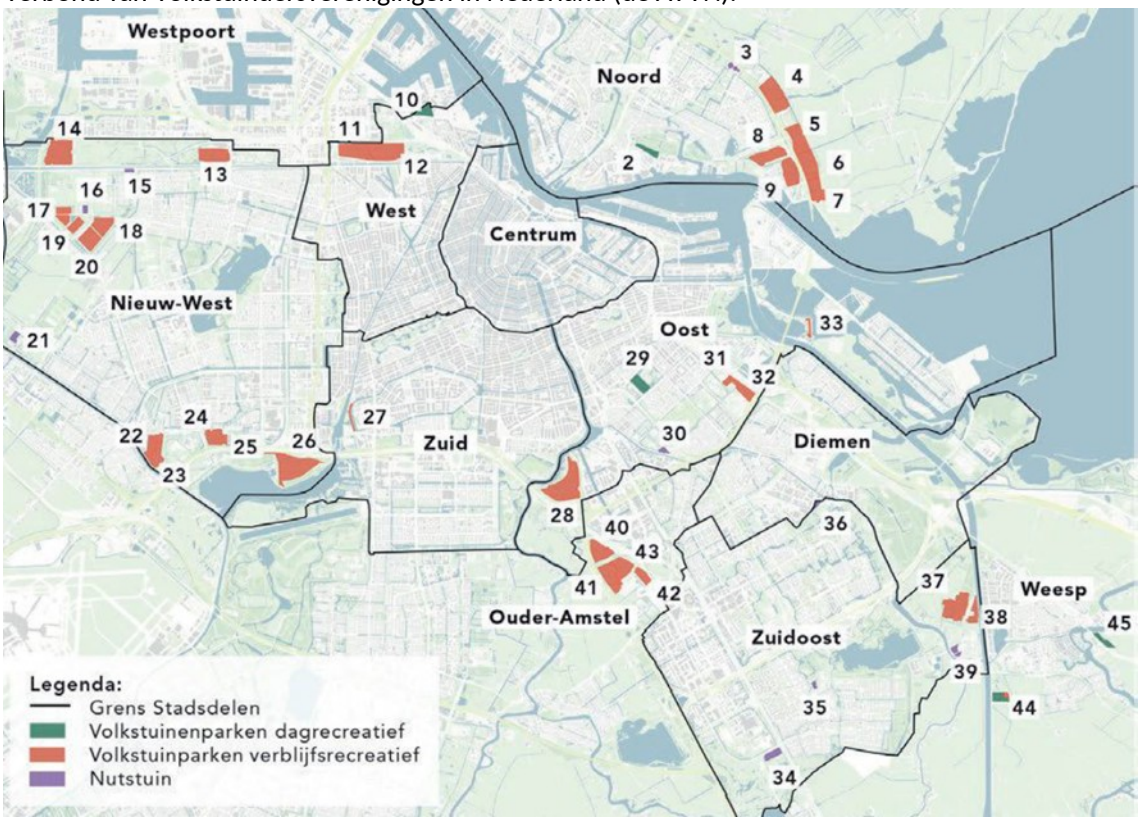

Figuur 1: Kaart van Amsterdam met volkstuin bestemming van 45 complexen. Hier staat Ouder-Amstel ook in, welke niet meegenomen wordt omdat de gemeente er geen bevoegd gezag heeft (Aanpak voor ontwikkeling Amsterdamse volkstuinparken (2021)).

De 25 volkstuinen aangesloten bij de BvV zijn verspreid over Amsterdam zoals te zien in figuur 2.
20 van de Volkstuinen die aangesloten zijn bij de BvV vallen onder de verblijf recreatieve tuinen, 2 nuts en 3 dagrecreatief.
Alle volkstuin complexen bij elkaar bevatten 300 hectaren grond. Dit maakt de Volkstuinen een belangrijke factor in het voorkomen van blootstelling aan (oude) vervuilde grond, ook aangezien het grootste deel hiervan onverhard is. De meeste verharding is te vinden in de tuinen met de functie verblijf recreatief maar deze zal nooit hoger liggen dan 30 procent. Zo is dit vast gelegd in de statuten van de BvV welke de meeste tuinen bevat met verblijf recreatieve functie (citaat uit artikel 6:”De totale oppervlakte van de bouwsels en van verharding in de vorm van (sier)bestrating, paden, terrassen, broeibakken, e.d. mag niet meer bedragen dan dertig procent van het tuinoppervlak”.

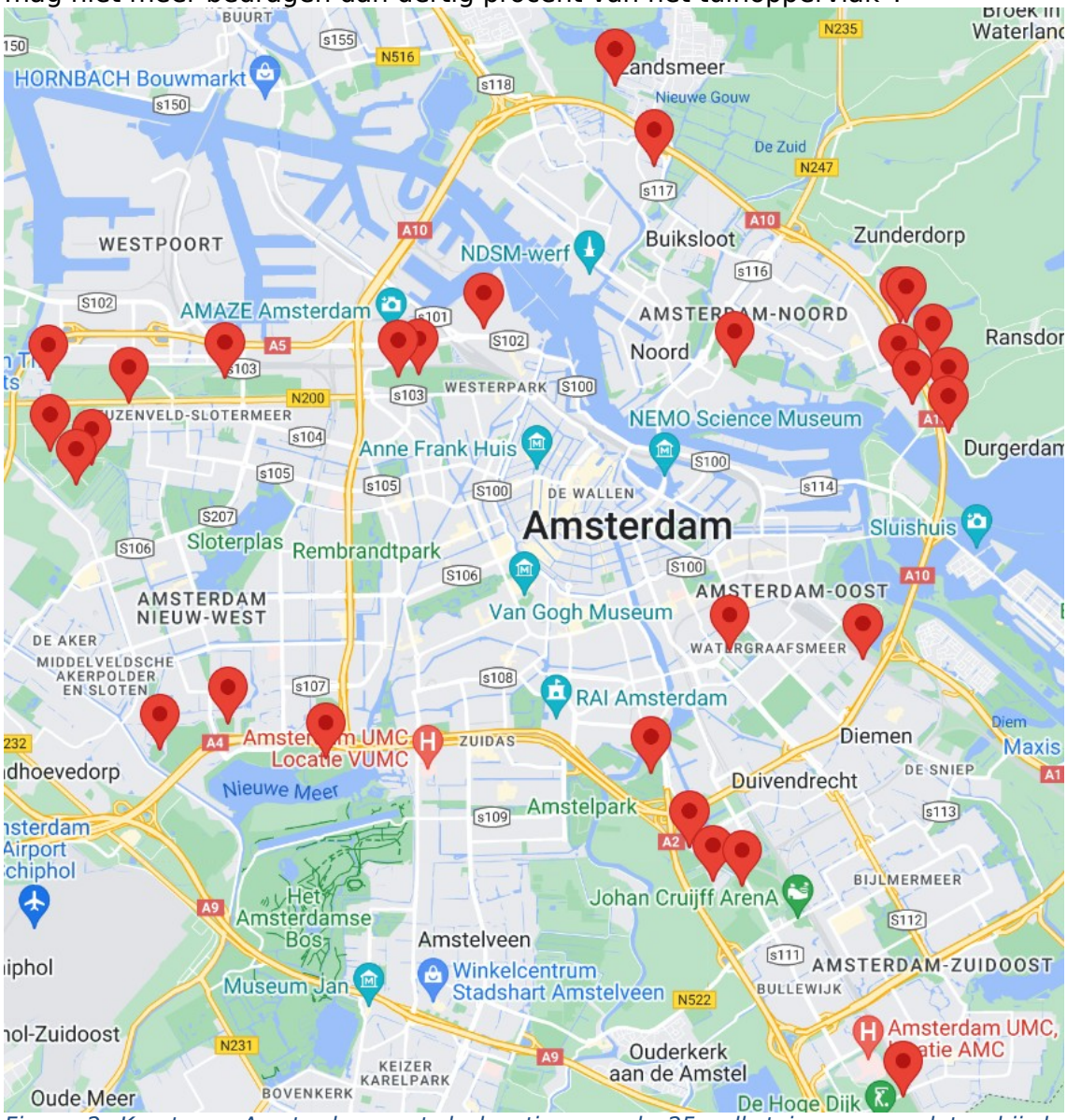

Figuur 2: Kaart van Amsterdam met de locaties van de 25 volkstuinen aangesloten bij de BvVhttps://www.bondvanvolkstuinders.nl/ik-ben-tuinder/overzicht-tuinparken/#openmap

Ondanks dat een de volkstuin complexen in zuidoost wel deel uitmaken van de grond van Amsterdam, worden deze niet meegenomen in het onderzoek. De

volkstuinen in Ouder-Amstel worden uitgesloten omdat de gemeente Amsterdam er geen bevoegd gezag is ondanks dat de grond eigendom is van de gemeente. Dit bevat parken 40 t/m 41 uit Figuur 1 en betreft: Dijkzicht, Ons Lustoord, Nieuw Vredelust en De Federatie.

Besluiten en Beraad omtrent Volkstuinen 2021

In 2021 zijn de gemeente, de raad en de volkstuinen om de tafel gegaan om besluiten te vormen voor de toekomst van de volkstuinen. Na de eerste besluitvorming van de raad ligt de nadruk op de gezamenlijke uitwerking van gemaakte afspraken. Hiervoor zijn 5 werkgroepen opgericht waarin de individuele volkstuin besturen nauw samen zullen werken met het betreffende stadsdeel voor hun eigen concrete plan van aanpak. De werkgroepen richtten zich op:
De opstelling van nieuwe huurcontracten, de regeling of methode voor het opstellen van een onderhoud fonds (meer hierover in het beheer budget potje hieronder), samenwerkafspraken per type tuinpark, vuilwateropgave en de promotie van tuinparken. Dit laatste punt van promotie dient instant te worden gebracht door “modernisering”.
Dit houdt in dat er eventuele volgende dingen worden meegenomen in het plan van aanpak van de volkstuin complexen zoals: een langere toegangstijd, inrichting parken als wander/natuurgebied, meer gebruiksmogelijkheden voor de tuinen en fietsers te gast. Het is de bedoeling dat er faciliteiten en activiteiten zijn waarin verwante organisaties, buurtgroepen en omwonenden actief worden betrokken bij ontwikkelingen.

Beheer budget potje

Af en toe resulteert de ruimte voor eigen initiatief en eigenaarschap ook in een geheel nieuwe aanpak, wat voor de gemeente vaak een uitdaging kan zijn. Een goed voorbeeld hiervan is het instellen van een beheerbudget in samenwerking met de tuinparkverenigingen. Dit beheerbudget wordt samengesteld uit de extra inkomsten verkregen uit huurverhogingen en wordt ter beschikking gesteld aan de gezamenlijke volkstuinverenigingen voor het beheer en onderhoud van de tuinparken. De verdeling van deze middelen wordt door de volkstuinparken zelf geregeld op basis van jaarlijkse en meerjarige beheer- en onderhoudsplannen.

De totale oppervlakte van de volkstuincomplexen bij elkaar ligt rond de 300 hectaren en de prijs stijging voor het beheer budgetpotje is na petities vastgesteld op:
0,30 euro/m2 bedragen voor de nutstuinparken,
0,80 euro/m2 voor de dagtuinparken
0,95 euro/m2 voor de verblijfstuinparken

Tegelijkertijd maakt de huidige (milieu)wetgeving (ARBO, Salmonella, Riolering) dat er steeds meer taken en verantwoordelijkheid op de schouders van de volkstuinverenigingen terecht komt. Dit vraagt om extra capaciteit en professionaliteit van de verenigingsbesturen.
Tevens dwingen wettelijke voorschriften met betrekking tot de water- en milieukwaliteit tot interventies op de volkstuinparken, met name het opheffen van ongezuiverde lozingen en de uitvoering van kleinschalige bodemsaneringen. Hoewel deze maatregelen voortkomen uit een ander beleidskader dan de moderniseringsinspanningen, vertonen ze overeenkomsten op het gebied van financiële aspecten, planvorming en implementatie. Dit biedt eveneens mogelijkheden voor de coördinatie van interventies en maatregelen.

Het stuk hier beneden is geciteerd:
Model huurcontract en –bestemmingsplan
• De Centrale Stad wil de eenheid en kwaliteit van bestemmingsplannen en huurcontracten voor volkstuinparken bevorderen door het opstellen van een modelbestemmingsplan en -huurcontract. Deze modellen bevatten alle zaken die moeten worden geregeld om modernisering mogelijk te maken, zoals juridische verantwoordelijkheden en het stroomlijnen van vergunningverlening en verdeling van beheertaken (zie 4.25).
• De Centrale Stad verzoekt de stadsdelen het modelhuurcontract en -bestemmingsplan te betrekken bij de aanpassing van vigerende huurcontracten en bestemmingsplannen.
• De Centrale Stad streeft waar mogelijk naar langjarige contracten (minimaal 10 jaar) en verzoekt de stadsdelen hetzelfde te doen.

Bodemkwaliteit
De vraag voor G&O is waar risico op een vervuilde toplaag in de volkstuinen het grootst is om hierop handelingen en onderzoek te prioriteren. In figuur 3 is de bodemkwaliteitskaart van Amsterdam te zien met de ingetekende volkstuin complexen aangesloten bij de BvV.

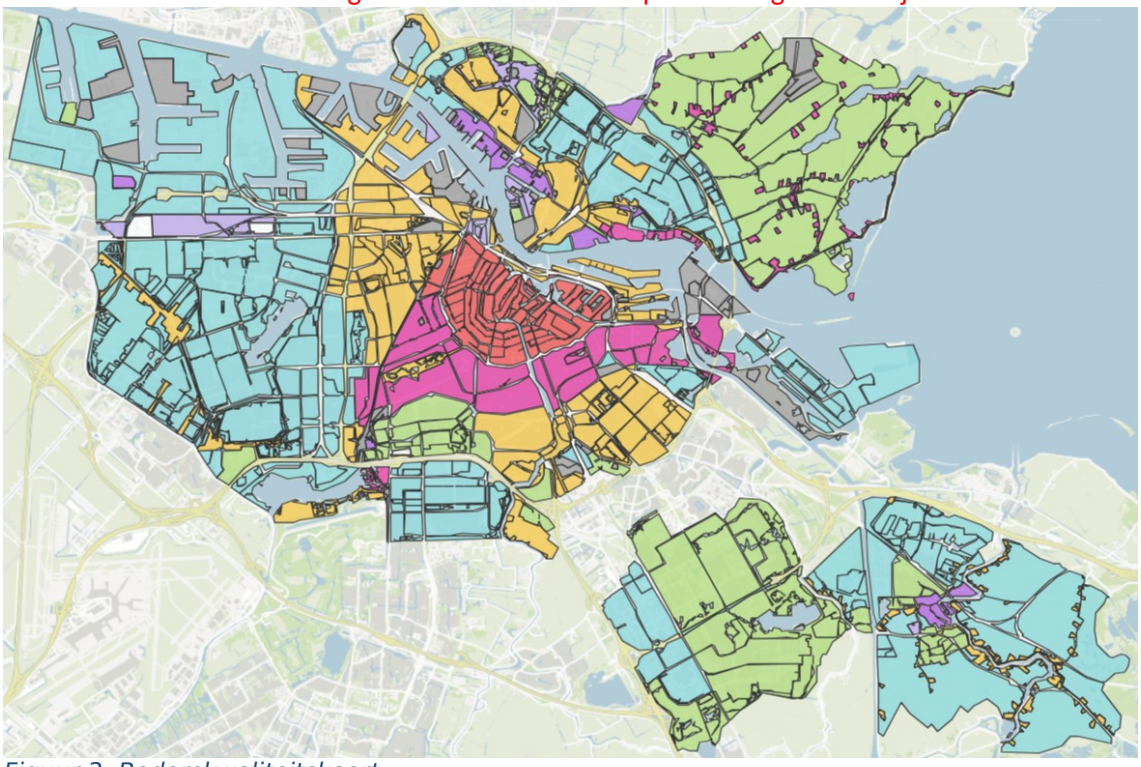

Figuur 3: Bodemkwaliteitskaart

initiële onderzoek strategie

1. Inspecteer de volkstuin, oppervlak van de tuin, oppervlak per gebruik van de tuin (moestuin, siertuin (inclusief gras), verhard/ bebouwd oppervlak). Verharde of bebouwde delen hoeven niet onderzocht te worden.
2. Bepaal de onderzoeksstrategie per volkstuin.
    a. Is de volkstuin alleen in gebruik als siertuin? Of is het deel waar een moestuin aanwezig is < 25 m^2? Dan kan de opzet volgens ARVO gehanteerd worden.
    b. Indien een moestuin aanwezig is met een oppervlak > 25 m^2, dan wordt deze apart onderzocht. In moestuinen wordt de laag van 0-30 cm onderzocht. Hiervoor wordt de strategie conventioneel optie B gehanteerd uit de handreiking 8102.

Aanvullende opmerkingen:

- De bodem wordt tot 1 m-mv onderzocht op het gehele analysepakket uit de ARVO
- Grondwateronderzoek is niet noodzakelijk
- Asbestonderzoek is in principe niet noodzakelijk, behalve als tijdens de inspectie duidelijk asbestverdachte toepassingen worden waargenomen of als in het opgeboorde materiaal asbestverdachte materialen worden waargenomen.
- Onderzoek naar het voorkomen van PFAS is alleen noodzakelijk als het gebied geen onderdeel uitmaakt van de PFAS achtergrondwaarde kaart.

Voor de offerte mag er van worden uitgegaan dat

- Een volkstuin is gemiddeld 300 m^2 groot.
- 75% van de tuinen heeft geen moestuin > 25m^2
- Afspraken voor de toegang tot de tuinparken en te onderzoeken tuinen worden gemaakt door het onderzoeksbureau. Bij opdrachtverlening wordt een lijst met contactpersonen (inclusief e-mailadres en telefoonnummer) per tuinpark toegestuurd.

De onderzoeken tuinen zijn gelegen op de volgende tuinparken zichtbaar in tabel 2.1.

Tabel 2.1: Volkstuin complexen en ingelegen tuinen die meedoen aan het eerste onderzoek volkstuinen.

Tuinpark	**Aantal tuinen**
Amstelglorie	3
Bretten	2
Buikslotermeer	1
Eendracht	3
Groote Braak	4
Kweeklust	1
Lissabon	1
Molen	1
Nieuwe Levenskracht	1
Nut en genoegen	1
Ons Buiten	7
Sloterdijkermeer	2
Tigeno	1

Resultaten

De initiële resultaten van het onderzoek uitgevoerd door HB zijn te zien in tabel 3.1 in de bijlage.
Uitleg verhaal

Analyse

Maak duidelijke analyse van eventuele risico's voor volkstuin complexen

Nutstuinen

Voor alle zeven nutstuin complexen is een analyse van bodemgebruik in Topotijdreis uitgevoerd naast de bodemkwaliteitskaart. 6 van de 7 complexen zijn gebouwd in een omgeving wat vroeger poldergebied was. Hiermee is de kans dat deze complexen mogelijk chemisch vervuild klein. Echter is complex 39 uit figuur 1 (Tuindersvereniging Driemond) gelegen naast oude industrie (1970-1990), en hiermee mogelijk blootgesteld aan chemische vervuiling. De fabrieken in kwestie zijn de olie-fabriek

Otten en Sluis (pluim)vee voeder fabriek. Ook ligt Tuindersvereniging Driemond naast water. Bij het uitbaggeren van water werd de bagger vaak gebruikt als ophoging in tuincomplexen. Bij water vervuiling van industrie is de bagger vervuild en word er dus een vervuilde nieuwe leeflaag aangebracht wat de kans op vervuiling bij Tuindersvereniging Driemond vergroot.

Amstelglorie:

Topotijdreis omgeving:

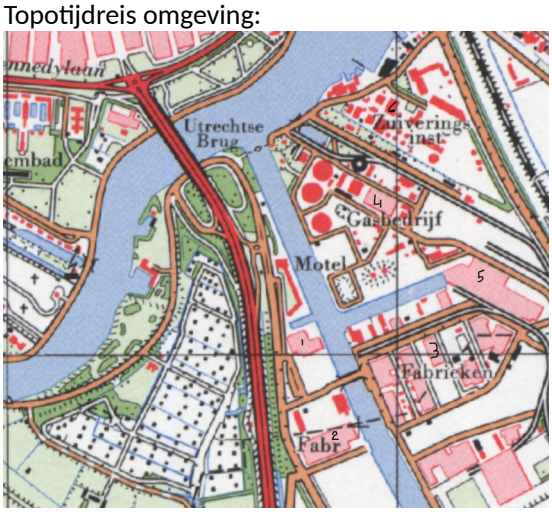

Risico's stoffen

Risico's stoffen blootstelling versus interventie waarden benadrukken voor communicatie naar buiten toe. lood houd prioriteit.

Kobalt snelle MTR bereikt in sanscrit (gaan we snel overheen in sommige complexen)
Asbest gevoelige stof voor blootstelling (in paden complexen zuid oost Amsterdam (bron 5.1, 2, e)
PFAS gevoelig voor blootstelling wordt niet verwacht actief de huidige norm te overschrijden

Lood prioriteit van huidige onderzoeken en blootstelling risico het vaakst aanwezig

Vervolg-stappen

Er zijn een paar dingen om meteen rekening mee te houden:

- 25 van de 41 volkstuin complexen vallen onder de BvV wat communicatie en onderzoek stappen makkelijker maakt als begin punt. Hiervan zijn er momenteel 13 onderzocht op 28 tuinen in totaal.
    - De huidige steekproef laat voornamelijk zeer lage waardes zien wat leidt tot de aanname dat deze parken schoon zijn. Dit met uitzondering van Amstelglorie, Nut en Genoegen en Buikslotermeer. Vervolg onderzoek in de parken met verhoogde loodwaardes is een logische stap
- De gebruiksfunctie van nuts-tuinen is voornamelijk moestuin. Ondanks dat de 7 nutstuin complexen veelal kleiner zijn dan de dag & verblijfs recreatieve tuinen lijkt het prioriteit om de tuinen aan te pakken waarbij de blootstelling het hoogste is. 2 van de 7 nutstuin complexen vallen onder de BvV en de andere 5 zijn zelfstandig.
- Maak foto's van tuinen met vervuiling
- Loop na of contractueel de grond inderdaad als moestuin grond verhuurt wordt en stel gebruik grond af met grondbezitter bij vastgoed.
- De bodemkwaliteitskaart is tot nu toe ter indicatie qua vervuiling tuinen niet voldoende als enige analyse middel om in te schatten waar risico's het hoogst liggen.
    - Topotijdreis laat duidelijk zien dat er altijd fabrieken naast Amstelglorie hebben gelegen. Het lijkt dan ook een nuttige stap om de omgeving van gevoelige complexen een betere risico analyse uit te voeren doormiddel van gebiedsgebruik vanuit het verleden.
        - Nuts tuinen zijn geanalyseerd en complex 39 lijkt op een gevoelige locatie te liggen.

Na de nutstuinen kan er misschien nog een onderscheid gemaakt worden tussen de verblijfs & dag recreatieve tuincomplexen in hoeveelheid aanwezige moestuinen. Dit zal relatief minder zijn maar een eventueel onderscheid kan ook helpen naar buiten toe om een duidelijke motivatie te hebben in welke tuin prioriteit heeft. Apart van een initiële risico analyse is het voorde hand liggend om overige 12 volkstuin complexen van de BvV te onderzoeken. Dit omdat er met een overkoepelend statuut, beleid en communicatie sneller gehandeld kan worden op een efficiënte afhandeling rond onderzoek en potentieel verhelpen vervuiling.
De huidige scope van het project volkstuinen pakt met de 7 nuts-tuin complexen uiteraard niet alle moestuinen & stadslandbouw mee. Voor een overzicht hiervan naar de toekomst toe: https://maps.amsterdam.nl/stadslandbouw/.

Communicatie naar buiten toe

Stappen maken na overleg maandag

Op basis van GGD en OD overleg

- PFAS en andere gevoelige stoffen moeten op achtergrond blijven. Houd hoofddoel van lood duidelijk. Concentreer op e waardes die er wel toe doen.
- Duidelijk maken dat het een steekproef is en geen aannames naar buiten toe maken
- Kwantificeer blootstelling en interventie waardes en maak een risico analyse naar buiten toe die naast goed onderbouwt duidelijk is.

- Laat Amstelglorie minder heftig overkomen an rapport maar hou wel de urgentie tot speel plekken en gebieden met hoge blootstelling opschonen erin. (geef standaard lood adviezen voor wonen met tuin indien vervuilt)
-

Aanpak voor vervuilde volkstuinen

Maak onderscheid tussen de moestuinen (nuts-tuin complexen) en tuinen met bestemming verblijf/dag recreatief.

Appendix:

BvV Nutstuinen: De Oase (Haarlemmerweg 701a, 1063 LE Amsterdam) en De Vijf Slagen (Tafelbergweg 50, 1105 BR Amsterdam)